

***Türkiye’de elektronik ürünlerin ikinci el piyasası hakkında nasıl bir tablo çiziyorsunuz? Talep artıyor mu, hangi ürün grupları öne çıkıyor?**

Türkiye’de ikinci el – özellikle de yenilenmiş elektronik ürünlere yönelik talep son yıllarda gözle görülür biçimde artıyor. Talebin bu kadar güçlü olmasının birkaç sebebi var. Öncelikle, sıfır ürünlerin fiyatları döviz kuru ve enflasyon nedeniyle çok arttı. Öte yandan, BTK’nın yurt dışından alınan ve ülke içinde kullanılan telefonların sayısını düşürme amacıyla uyguladığı düzenlemeler de bunda bir etken olmuş olabilir. Artan vergiler sonrası, 2024 yılında yolcu beraberinde getirilerek kayıt altına alınan cihaz sayısında %82 olmuş. Bunun sonucu olarak tüketiciler avantajlı fiyat için artık daha fazla ikinci el piyasasına yönelmeye başladı. Özellikle akıllı telefonlar, tabletler ve dizüstü bilgisayarlar bu alanda en çok talep gören ürün grupları arasında. Aynı zamanda çevre bilincinin artmasıyla birlikte döngüsel ekonomi ilkelerine uygun hareket eden, sertifikalı yenileme süreçlerinden geçen ürünlere duyulan güven de artıyor.

*** İkinci el elektronik ürünlerin yaygınlaşması sektör için bir tehdit mi, fırsat mı? Markaların yeni satışları azalırken, bu durumun sürdürülebilirliğe katkısı nasıl değerlendirilmeli?**

Bu eğilim, ilk bakışta yeni ürün satışlarını zorlayabilir gibi görünse de, aslında uzun vadede çok önemli bir fırsat. Yeni ürün satmanın yanında, eski cihazları yenileyip tekrar dolaşıma sokmak da markalar için önemli bir strateji haline geldi.

Küresel veriler de bu dönüşümü doğruluyor. Dünyada yenilenmiş elektronik ürünlerin pazarı hızla büyüyor. 2023’te 47,5 milyar dolar olan pazarın, 2033’te 123,7 milyar dolara çıkması bekleniyor. Yani önümüzdeki 10 yılda neredeyse üç katına çıkacak.

Elbette sürdürülebilirlik açısından bu gelişme son derece kıymetli. Bir cihazın ömrünü uzatmak, elektronik atığı azaltmak demek. Bu da çevresel etkiyi düşürüyor ve döngüsel ekonomiye katkı sağlıyor. Yani ikinci el pazar büyürken, markalar da bu sürece entegre olursa hem çevreye hem ekonomiye kazanım sağlanıyor.

***Türkiye’de döngüsel ekonomi politikaları elektronik sektöründe yeterince destekleniyor mu?**

Son yıllarda bu alanda olumlu adımlar atıldı. Özellikle bu yıl yayımlanan “Ulusal Döngüsel Ekonomi Stratejisi ve Eylem Planı” bu konudaki en önemli belge diyebilirim. Bu plan, ürün ömrünü uzatmayı, geri kazanımı teşvik etmeyi ve sürdürülebilir üretim modellerini desteklemeyi hedefliyor.

Ayrıca KOSGEB, TÜBİTAK, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’nın sunduğu teşvik ve hibelerle döngüsel ekonomi temelli projeler destekleniyor. Ancak uygulama sahasında hâlâ yolumuz var. Elektronik sektörü, özellikle bireysel tüketiciye yönelik yenileme ve geri

kazanım süreçlerinde daha sistematik yapılar kurmalı. Özetle: politika zemini oluşmuş durumda ama sahadaki aktörlerin bu vizyona uygun adımlar atması gerekiyor.

TESİD olarak biz, sektörde bu dönüşümün hızlanması için hem firmalar arası iş birliklerini hem de kamu-özel sektör diyalogunu önemsiyoruz. Ayrıca AR-GE teşviklerinin döngüsel ekonomi hedefleriyle daha uyumlu hale getirilmesini de savunuyoruz. Bu çevresel bir gereklilikten öte, aynı zamanda elektronik sektörünün küresel rekabette sürdürülebilirliğini sağlamak açısından da büyük önem taşıyor.